

Nr 46

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag med särskilda bestämmelser om riksbankens sedelutgivning, m. m.; given Stockholms slott den 24 februari 1967.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att

- 1) antaga härvid fogade förslag till lag med särskilda bestämmelser om riksbankens sedelutgivning;
- 2) bifalla det förslag i övrigt, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att särskilda bestämmelser om undantag från riksbankslagens föreskrifter beträffande riksbankens sedelutgivningsrätt skall gälla även för tiden den 1 juli 1967—den 30 juni 1968. Därvid föreslås, att maximibeloppet för sedelutgivningsrätten höjs från 9 900 till 10 500 milj. kr.

Vidare föreslås att riksbanken under samma tid får fortsatt befrielse från skyldigheten att vid anfordran inlösa bankens sedlar med guld.

Förslag
till
Lag
med särskilda bestämmelser om riksbankens sedelutgivning

Härigenom förordnas, att under tiden den 1 juli 1967—den 30 juni 1968 följande särskilda bestämmelser skall gälla i stället för bestämmelserna i 9 § och 11 § första stycket lagen den 30 juni 1934 (nr 437) för Sveriges riksbank¹.

1 §.

Riksbanken får utge sedlar till ett belopp av högst tiotusenfemhundra miljoner kronor.

2 §.

Under tid då riksdagen ej håller session äger Konungen på framställning av fullmäktige i riksbanken och efter hörande av fullmäktige i riksgäldskontoret medge riksbanken att utge sedlar till ett belopp av ytterligare högst sjuhundra miljoner kronor, om det är nödvändigt med hänsyn till utomordentliga omständigheter. Blir sådant medgivande icke godkänt av riksdagen inom tjugo dagar från början av nästa session, upphör medgivandet att gälla vid utgången av nämnda tid.

3 §.

Som riksbankens metalliska kassa räknas allt guldmynt och omyntat guld som tillhör riksbanken.

¹ Senaste lag i ämnet se 1966: 128.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 24 februari 1967.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, LANGE, KLING, EDENMAN, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON, GEIJER, ODHNÖFF.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga angående *särskilda bestämmelser om riksbankens sedelutgivning, m. m.*, och anför.

Riksbankens rätt att utge sedlar grundas på stadgande i 72 § regeringsformen. Enligt detta lagrum har riksbanken även skyldighet att vid anfordran lösa in utgivna sedlar med guld efter deras lydelse, om inte Kungl. Maj:t och riksdagen i viss ordning medger undantag från denna skyldighet.

Enligt 9 § första stycket lagen den 30 juni 1934 (nr 437) för Sveriges riksbank (*riksbankslagen*) är riksbankens rätt att ge ut sedlar begränsad till det belopp, som motsvarar dubbla summan av riksbankens metalliska kassa beräknad enligt 11 §, jämte ett ytterligare belopp av 350 milj. kr. Enligt 9 § andra stycket kan riksbanken under vissa förutsättningar få bemyndigande att ge ut sedlar till ett belopp av ytterligare högst 350 milj. kr. Den utelöpande sedelmängden skall dock så snart ske kan nedbringas med ett belopp motsvarande vad som utgetts med stöd av ett sådant bemyndigande.

Enligt 10 § (ändrad senast genom SFS 1965:444) skall bankens utelöpande sedlar, till den del de överstiger bankens metalliska kassa, motsvaras av vissa i paragrafen angivna tillgångar sammanräknade, den s. k. supplementära sedeltäckningen. Dessa tillgångar innefattar huvudsakligen svenska statspapper och vissa andra s. k. guldkantade obligationer, likvida utländska valutatillgångar, växlar, lån mot säkerhet av statspapper eller andra guldkantade obligationer samt tillgodohavande hos Internationella valutafonden.

Som riksbankens metalliska kassa skall enligt 11 § första stycket räknas riksbankens guld inom landet samt intill ett belopp motsvarande 15 % av hela metalliska kassan banken tillhörigt guld som är nedsatt på utrikes ort eller under transport och försäkrat på betryggande sätt. Den metalliska

kassan får inte bibehållas vid lägre belopp än 150 milj. kr. (11 § andra stycket).

Riksbankslagens bestämmelser om sedeltak och sedeltäckning har inte ägt tillämpning sedan år 1940. En redogörelse för författningar i detta ämne, utfärdade år 1939 och senare, har lämnats i prop. 1966: 44 s. 4. Enligt lagen den 29 april 1966 (nr 128) med särskilda bestämmelser om riksbankens sedelutgivning gäller under tiden den 1 juli 1966—den 30 juni 1967 i stället för stadgandena i 9 § och 11 § första stycket riksbankslagen särskilda bestämmelser. Riksbanken får sålunda utge sedlar till ett maximibelopp av 9 900 milj. kr. Därutöver får Kungl. Maj:t under tid när riksdagen inte håller session på framställning av riksbanksfullmäktige medge riksbanken att ge ut sedlar till ett belopp av ytterligare högst 700 milj. kr., om det är nödvändigt med hänsyn till utomordentliga omständigheter. Medgivandet upphör att gälla om riksdagen inte godkänner det inom 20 dagar från början av nästa riksdagssession.

Som riksbankens metalliska kassa räknas allt guldmynt och omyntat guld som tillhör riksbanken.

Genom kungörelsen den 29 april 1966 (nr 129) om befrielse för riksbanken under viss tid från skyldigheten att inlösa av banken utgivna sedlar med guld har Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens medgivande befriat riksbanken från denna skyldighet för tiden t. o. m. den 30 juni 1967. Banken har dock rätt att dessförinnan återuppta inlösningsen av bankens sedlar, om förhållandena ger anledning till detta.

Angående utredningar om riksbankens sedelutgivningsrätt samt bankoutskottets utlåtanden i anledning av den provisoriska lagstiftningen hänvisas till prop. 1965: 72 s. 6. Vidare må nämnas att bankoutskottet behandlat frågan om den provisoriska lagstiftningen senast i B:oU 1966: 24.

I skrivelse den 18 januari 1967 har *fullmäktige i riksbanken* hemställt att gällande lagstiftning med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivningsrätt ges förlängd giltighet till utgången av juni 1968 och att maximibeloppet för sedelutgivningsrätten i samband därmed höjs till 10 500 milj. kr. Härjämte har fullmäktige begärt att riksbanken för tiden den 1 juli 1967—den 30 juni 1968 fritas från skyldigheten att inlösa sina sedlar med guld, med rätt dock för riksbanken att före utgången av denna tid återuppta inlösningsen av bankens sedlar om förhållandena ger anledning till detta.

I skrivelsen har fullmäktige anförts.

Vid utgången av år 1966 utgjorde beloppet utelöpande sedlar 9 297 milj. kr. Det högsta beloppet under året redovisades emellertid den 23 december och uppgick till 9 590 milj. kr. När sedelomloppet var som störst under året

förelåg sålunda en marginal för ytterligare sedelutgivning om 310 milj. kr., motsvarande omkring 3,2 % av den då utelöpande sedelmängden. Om beloppet utelöpande sedlar vid de skilda rapportdagarna under år 1966 jämförs med motsvarande siffror för föregående år, ser man att förändringarna i sedelomloppets omfattning varierat mellan en ökning om 0,5 %, som förelåg den 7 juni, och en höjning om 7,4 %, som registrerades den 23 september. Då sedelmängden den 23 december nådde sin största omfattning var ökningen 6,1 %. Om sedelomloppet under år 1967 skulle procentuellt öka lika mycket som under år 1966, skulle det utelöpande beloppet sedlar den 23 december 1967 komma att ligga inemot 10 200 milj. kr. Med hänsyn härtill och för att inom sedeltaket rymma även sådana ökningarna i sedelbehovet som kan sammanhånga med ändrade betalnings- och kassahållningsvanor torde maximibeloppet för riksbankens sedelutgivningsrätt för nästa budgetår böra höjas med förslagsvis 600 milj. kr. till 10 500 milj. kr.

Över framställningen har efter remiss yttrande avgetts av *fullmäktige i riksgäldskontoret*, som inte haft något att erinra mot bifall till riksbanksfullmäktiges förslag.

Departementschefen. I fråga om riksbankens rätt att ge ut sedlar gäller f. n. — i stället för riksbankslagens motsvarande stadganden — föreskrifterna i lagen den 29 april 1966 med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning. Dessa bestämmelser innebär bl. a., att riksbanken får ge ut sedlar till ett belopp av högst 9 900 milj. kr. 1966 års lag, som gäller till utgången av juni 1967, har liksom den föregående lagstiftningen på området tillkommit som ett provisorium.

Riksbanksfullmäktige har hemställt om förlängning av den provisoriska lagstiftningen under ytterligare ett år. Riksgäldsfullmäktige har inte haft något att erinra häremot. Även jag biträder förslaget.

Samtidigt har riksbanksfullmäktige föreslagit en höjning av maximibeloppet för sedelutgivningen från nuvarande 9 900 milj. kr. till 10 500 milj. kr.

Riksbanksfullmäktige anser höjningen nödvändig för att möta en procentuellt sett lika stor ökning av den utelöpande sedelmängden som år 1966 och dessutom ge en tillräcklig marginal för andra ökningarna av sedelbehovet. I likhet med riksgäldsfullmäktige har jag ingen erinran mot förslaget. Jag förordar sålunda, att bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning under tiden den 1 juli 1967—den 30 juni 1968 meddelas genom särskild lag i överensstämmelse med 1966 års lag i ämnet men med den jämkningen att maximibeloppet för sedelutgivningen höjs till 10 500 milj. kr.

Vad slutligen angår riksbankens skyldighet att vid anfordran lösa in utgivna sedlar med guld efter deras lydelse biträder jag riksbanksfullmäktiges förslag om befrielse från denna skyldighet för tiden den 1 juli 1967—

den 30 juni 1968. Banken bör dock liksom nu ha rätt att återuppta inlösningsen av bankens sedlar före utgången av denna tid, om förhållandena skulle ge anledning till detta.

I enlighet med vad jag anfört har inom finansdepartementet upprättats förslag till *lag med särskilda bestämmelser om riksbankens sedelutgivning*.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t genom proposition föreslår riksdagen att

- 1) anta nyssnämnda lagförslag;
- 2) medge, att riksbanken för tiden den 1 juli 1967—den 30 juni 1968 fritas från skyldigheten att vid anfordran inlösa av banken utgivna sedlar med guld efter deras lydelse, med rätt dock för riksbanken att före utgången av denna tid återuppta inlösningsen av bankens sedlar om förhållandena ge anledning till detta.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten